

روزشمار جنگ

چهارشنبه

۲ شهریور ۱۳۶۲

۱۵ ذی‌قعدة ۱۴۰۳

۲۴ اوت ۱۹۸۳

۲۰

امروز فرماندهان قرارگاه کربلا در جلساتی جداگانه ضمن بررسی وضعیت عملیات مهندسی لشکر ۱۹ فجر در منطقه زبیدات، درمورد دلایل لغو شدن عملیات مهندسی لشکر ۷ ولی عصر^(عج) در منطقه زید، به بحث و تبادل نظر پرداختند.

در یکی از این جلسات که با حضور غلامپور فرمانده قرارگاه کربلا، سیافزاده معاون وی، سوداگر مسئول اطلاعات و عملیات این قرارگاه و نبی رودکی فرمانده لشکر ۱۹ فجر، برگزار شد، وضعیت عملیات این لشکر در منطقه طیب و سه‌راهی زبیدات مورد بررسی قرار گرفت. در ابتدا، نبی رودکی آخرین وضعیت شناسایی‌های مناطق تحت امر لشکر ۱۹ فجر را تشریح کرد. وی با وجود ابراز نگرانی از اشراف دشمن بر سمت راست ارتفاعات، همچنان بر آمادگی لشکر ۱۹ تأکید داشت و بر اجرای عملیات اصرار می‌ورزید. در مقابل، فرمانده قرارگاه کربلا به دلایلی از جمله بالا بودن احتمال خطر در دو محور سمت راست جاده و معبر سور به علت وجود میدان مین و کمین دشمن، با اجرای عملیات موافق نبود. در مجموع، طرح مشکلاتی نظیر کم بودن میزان اطمینان عملیات، راه‌های نامناسب عقبه، موانع قابل توجه دشمن در برخی محورها، اطمینان نداشتن به پدافند در خط متفرقه، ایمن نبودن معابر، احتمال تغییر منطقه عملیات، بسته شدن عقبه‌های خودی با پاتک دشمن و... دورنمای اجرای عملیات را در هاله‌ای از ابهام فرو بُرد.^(۱)

امروز جلسه دیگری نیز با حضور فرماندهان قرارگاه کربلا و لشکر ۷ ولی عصر^(عج) به منظور بررسی دلایل منتفی شدن عملیات در منطقه زید برگزار شد و پاره‌ای از ناهماهنگی‌ها و بی‌تدبیری‌های پیش‌آمده در اجرای عملیات مهندسی در این منطقه مورد نقد و بررسی قرار گرفت. برخی از مسائلی که در این نشست به عنوان دلایل ناکامی اجرای عملیات لشکر ۷ ولی عصر^(عج) در منطقه زید مطرح شد چنین بود: مشکلات مهندسی از جمله کمبود دستگاه‌های مهندسی، ضعف پشتیبانی آتش، ضعیف بودن ارتباط میان یگان‌ها، کمبود افراد راهنما، اشراف کم نیروهای لشکر ۷ ولی عصر^(عج) در برخی محوره‌ای عملیاتی و... در پایان جلسه و باتوجه به نکات مطرح شده، مقرر گردید از این پس، تقسیم مسئولیت در عملیات مهندسی با دقت و شفافیت بیشتری انجام شود.^(۲)

۲۱

سیافزاده معاون قرارگاه کربلا، در مصاحبه‌ای با راوی مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ سپاه، خط مشی جنگ پس از عملیات والفجر مقدماتی، تاریخچه، محدوده عملیاتی و عملکرد قرارگاه کربلا در جنوب را تشریح کرد.

سیافزاده با بیان اینکه قرارگاه کربلا یکی از سه قرارگاه اصلی است که محدوده عملیاتی آن جبهه جنوب حدفاصل فاو تا چنگوله (بین مهران و دهلران) می‌باشد و سرهنگ حسنی سعدی از نیروی زمینی ارتش نیز در آن حضور دارد، درمورد راهبرد نظامی ایران در وضعیت کنونی گفت: پس از عملیات والفجر مقدماتی، در قرارگاه مرکزی خاتم‌الانبیا^(ص) تصمیم گرفته شد که در تمام خطوط نبرد، عملیات‌هایی محدود اجرا شود. بدین شکل که سپاه به منظور تجزیه قوای عراق و از بین بردن امید دشمن پس از عدم‌الفتح والفجر مقدماتی و نیز ارتقای کیفیت عملیاتی یگان‌های خودی، پیشگیری از رکود در جبهه‌های خودی و فعال کردن مردم در عقبه جبهه، راهبرد جدید یعنی "عملیات در تمامی خطوط پدافندی" را در دستور کار خود قرار داد. براین اساس، تمامی لشکرها بایستی ضمن خروج از وضعیت پدافندی، حالت آفندی به خود می‌گرفتند. به همین منظور، چهار منطقه به شرح ذیل برای اجرای عملیات پیشنهاد شد:

۱. منطقه زید؛ ۲. منطقه طلایه؛ ۳. منطقه جزابه؛ ۴. منطقه طیب.

در ادامه این مصاحبه، سیافزاده ضمن تبیین اجمالی اقدامات قرارگاه کربلا در مناطق مذکور گفت: «قرارگاه کربلا خط جدیدی را در جنگ درست کرده است.» وی با اشاره به حضور لشکرهای ۱۶، ۲۱، ۷۷ و ۹۲ ارتش در محدوده قرارگاه کربلا و ارتباط نزدیک این قرارگاه با لشکرهای ارتش، آمادگی سپاه را برای همکاری با ارتش اعلام کرد.

احمد سیافزاده معاون قرارگاه کربلا

معاون قرارگاه کربلا همچنین در تشریح ترکیب قوای عراق در جبهه جنوب، لشکرهای ۵، ۶، ۸، ۱۱، ۱۸ و ۲۰ ارتش عراق را از جمله یگان‌های عراقی حاضر در محدوده عملیاتی این قرارگاه ذکر کرد.^(۴)

پس از عدم‌الفتح والفجر مقدماتی، قرارگاه کربلا در راستای پیگیری راهبرد اجرای عملیات در همه خطوط، اجرای عملیات در مناطق زید، طلایه، جزابه و طیب را در دستور کار قرار داده است.

۲۲

در پی ایجاد یک تحول اساسی در سازمان رزم سپاه با ارتقای تیپ‌های آن به لشکر از نیمه دوم سال ۱۳۶۱، فرماندهان و دست‌اندرکاران سپاه مدتی است اقدامات بلندمدت جدیدی را برای افزایش سطح کیفی نیروی انسانی آغاز کرده‌اند.^{*} براین اساس، اولین گروه پاسداران دوره‌دیده دافوس، به‌منظور رفع نقایص و ضعف‌های سیستم آموزش و تربیت کادر یگان‌ها و نیز ارتقای کیفی آنها، جلساتی را با فرماندهان سپاه برگزار کردند. در یکی از این جلسات که امروز باحضور فرماندهان قرارگاه کربلا و نیروهای دوره‌دیده سپاه در دانشکده فرماندهی و ستاد برگزار شد، موضوع آموزش نیروهای رده گردان به بالا مورد بحث و بررسی قرار گرفت. در این جلسه ضمن نقد سیستم آموزش سپاه و تشریح نقایص رویه حاضر، مواردی به‌عنوان نقاط ضعف سیستم آموزشی فعلی مطرح شد که مهم‌ترین آن چنین بود:

مقطعی و ضربتی بودن دوره‌های آموزش، ضرورت نهادینه‌سازی آموزش، اصلاح سیستم آموزش (تحول از روش انتقال تجربه به شیوه آموزش اصولی)، ضعف در کادرسازی و تربیت فرمانده از بین نیروهای کارآمد یگان‌ها، نداشتن توجه کافی به استخراج اصول کاربردی نبردهای پیشین و تدوین آن برای آموزش، لزوم ارتقای کیفی سطح اطلاعات نظامی فرماندهان رده بالا، کم‌توجهی در به‌کارگیری اصول رزم و برنامه‌ریزی، جایگاه نسبتاً پایین نیروهای اطلاعات - عملیات و طرح و عملیات، ناکافی بودن اطلاعات فرماندهان یگان‌ها از اصول پدافندی، انحصار سازمان رزم سپاه به نیروی پیاده و فقدان کار فکری و تجزیه و تحلیل در یگان‌ها.

در این جلسه حسن دانایی‌فر از نیروهای دوره‌دیده سپاه در دافوس، گفت: پس از انجام بررسی‌های اولیه درمورد ویژگی‌های فرمانده یگان‌ها در سپاه به این نتیجه رسیدیم که باید فرماندهان نظامی کم‌وبیش از خصلت‌های هجده‌گانه‌ای برخوردار باشند. از این اصول، پنج مورد آن جزو اصول تخصصی‌اند که جزو واجبات فرماندهی است و ۱۳ ویژگی آن نیز عمومی است، این موارد به‌ترتیب عبارت‌اند از:

۱. آگاهی از وظایف فرمانده لشکر.
۲. آگاهی از فعالیت‌های بخش پرسنلی لشکر.
۳. آگاهی از وضعیت اطلاعات و عملیات لشکر.

* نخستین اقدام ایران پس از عدم‌الفتح عملیات رمضان، جلوگیری از ایجاد رکود در جبهه‌ها و آسودگی خاطر دشمن از حملات ایران بود. از این رو، اجرای عملیات‌های محدود در دستور کار قرار گرفت. یکی از جنبه‌هایی که در اتخاذ خط مشی عملیات محدود مورد توجه قرار داشت، نبود نیروی کافی در جبهه، نیاز به زمان برای آموزش بیشتر، کادرسازی و بازسازی یگان‌ها و تدبیر برای بسیج بیشتر نیروی انسانی بود. (حسین اردستانی، تنبیه متجاوز، تهران: مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، ۱۳۷۹، ص ۳۶).

۴. آگاهی از وضعیت طرح و عملیات لشکر.
  ۵. آگاهی از وظایف تشکیلات لشکر.
  ۶. آشنایی با مسائل سازمانی.
  ۷. آشنایی با مسائل تاکتیکی.
  ۸. آشنایی با اصول و قواعد رزم.
  ۹. آشنایی با جنگ الکترونیک.
  ۱۰. آشنایی با جنگ‌های ویژه (جنگ‌های روانی، چریکی، عملیات‌های آبی - خاکی و...).
  ۱۱. آشنایی با آخرین وضعیت نظامی منطقه.
  ۱۲. آشنایی با نقاط قوت و ضعف خودی.
  ۱۳. بررسی عملیات‌های پیشین خودی.
  ۱۴. آشنایی با جنگ‌های ش.م.ر.
  ۱۵. آشنایی با تشکیلات ارتش جمهوری اسلامی ایران.
  ۱۶. آشنایی با ارتش کشورهای هم‌جوار.
  ۱۷. آشنایی با اصطلاحات نظامی.
  ۱۸. آشنایی با پشتیبانی عملیات (زمینی، دریایی، هوایی و...) (۴).
- گفتنی است که در این جلسه درخصوص مسائل مربوط به آموزش نظامی بحث و تبادل نظر شد و بررسی موضوع آموزش‌های عقیدتی، به جلسات بعد موکول گردید.

۲۳

به‌دنبال اجرای دو عملیات والفجر ۲ و ۳ در جبهه‌های شمالی و میانی و هشیارشدن دشمن راجع به در دستور کار قرار گرفتن اجرای عملیات در این مناطق، ارتش عراق اقدام به جابه‌جایی و تقویت نیروهای خود در جبهه‌های مذکور کرده است.

براساس گزارش ژاندارمری خوزستان، عراق نقل و انتقالات گسترده‌ای را در مناطق عملیاتی آغاز کرده و درحال اعزام بخش زیادی از نیروهای خود به جبهه‌های شمالی است. در این گزارش درمورد جابه‌جایی یگان‌های عراقی آمده است: باقیمانده نیروهای لشکر ۱۰ زرهی مستقر در جبهه خانقین و مندلی به جبهه پیرانشهر و ۳ تیپ پیاده از لشکر ۴ از جبهه میسان به اربیل منتقل شده‌اند. همچنین واحدهای تحت امر لشکر ۱۲ به جبهه‌های مهران و واحدهای تیپ ۴۲۰ زرهی گردان بلال از فکه به جبهه مهران انتقال یافته‌اند.

گزارش مذکور همچنین از پیاده‌شدن تیپ‌های هوابرد و نیروی مخصوص ارتش در جبهه و

نیز بمباران خطوط مقدم توسط نیروی هوایی عراق حکایت دارد؛ طبق همین گزارش فقط در موارد بسیار اضطراری به نیروهای عراقی مرخصی داده می‌شود.^(۵)

در همین حال، گزارش منابع اطلاعاتی حاکی است نیروهای عراقی در منطقه قصرشیرین در حال تحکیم مواضع بوده و نیروهای زرهمی و پیاده خود را تقویت کرده‌اند و از این رو احتمال تک ازسوی آنان وجود دارد. طبق همین گزارش، یگان‌های عراقی در مناطق شیلر (جنوب‌غربی بانه) و مندلی (مقابل سومار) نیز به تحکیم مواضع خود پرداخته‌اند.^(۶)

۲۴

امروز بالگردهای عراقی، یک کشتی تجاری ایران را در خلیج فارس مورد حمله قرار دادند. بنا به اعلام قرارگاه دریایی نوح نبی سپاه، ساعت ۷:۲۵ صبح امروز، یک کشتی تجاری ایران با نام "ایران رشادت" هدف موشک بالگردهای عراقی قرار گرفت و دچار آتش‌سوزی شد.^(۷) این کشتی حامل کالا که از هندوستان عازم ایران بود، در نزدیکی بندر امام خمینی^(۸) بر اثر اصابت موشک به قسمت موتورخانه‌اش دچار سانحه شد^(۹) و در حین انتقال توسط یدک‌کش در حوالی منطقه بهرگان^(۱۰) به گل نشست، ولی در نهایت توسط سه فروند یدک‌کش از منطقه خطر خارج و به بندر دیلم انتقال یافت. براساس آخرین گزارش قرارگاه نوح، بخش درونی کشتی مذکور همچنان در حال سوختن می‌باشد و دود ناشی از آتش‌سوزی قابل مشاهده است.^(۱۱) در این حادثه یک نفر کشته و یک تن نیز زخمی شد که هر دو از خدمه کشتی و دارای تابعیت هندوستانی بودند.^(۱۲)

رادیو صوت الجماهير عراق در بخش خبری ساعت ۱۹:۳۰ امروز خود با قرائت اطلاعیه نظامی شماره ۱۱۹۶ ارتش عراق، به این حمله اشاره و ادعا کرد: «واحدهای دریایی و جنگنده‌های پرتوان خودی طی یک رشته عملیات هماهنگ و موفقیت‌آمیز، موفق شدند ساعت هشت و دو دقیقه بامداد، چهار هدف بزرگ دریایی دشمن را هدف قرار دهند. ... دود و آتش برآمده از اهداف منهدم‌شده دشمن به‌خوبی توسط دیده‌بانان مشاهده و صدای انفجارهای واضح شنیده شده است.»^(۱۳)

۲۵

عملیات‌های دریایی دیروز ایران (در منطقه رأس البیشه و نهر قاسمیه)، امروز در خبرگزاری رویتر و رادیو ترکیه بازتاب یافت.

خبرگزاری رویتر امروز گزارش داد: «ایران گفت در پی تجاوز کشتی‌های جنگی عراق به آب‌های ایران، این کشور شش کشتی عراق را تصرف و تعدادی از سربازان عراق را کشته یا مجروح کرده است.» این خبرگزاری، که به نقل از خبرگزاری جمهوری اسلامی این واقعه را

پوشش خبری داده است، اضافه کرد که بیانیه نظامی عراق «ذکری از حادثه مزبور که توسط ایرانیان گزارش [شده] به میان نیاورد.»^(۱۴)

رادیو ترکیه نیز در بخش خبری ساعت ۱۳ امروز خود، ضمن اشاره به تداوم جنگ ایران و عراق در جبهه‌های مختلف، به نقل از اطلاعیه نظامی ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران اعلام کرد: «قایق حامل سربازان عراقی که سعی در نفوذ به آب‌های ایران داشتند به تصرف ایران درآمده است.»^(۱۵)

۲۶

در پی تبادل آتش میان نیروهای ایرانی و عراقی در جبهه‌های جنوبی و شمالی ۲ نفر از نیروهای خودی شهید و ۲۹ نفر مجروح شدند، یک فروند بالگرد عراقی نیز سرنگون شد. از سوی دیگر، سردشت دو بار هدف حمله جنگنده‌های عراقی قرار گرفت.

براساس اعلام قرارگاه مالک اشتر، ساعت ۹ صبح امروز، یک فروند بالگرد توپ‌دار عراقی در منطقه عمومی پیرانشهر، بر اثر آتش نیروهای خودی سرنگون شد و خلبان و خدمه آن نیز کشته شدند.^(۱۶)

در عین حال، هواپیماهای عراقی امروز دو بار در ساعت‌های ۱۲:۳۰ و ۱۵:۴۵، به شهرستان سردشت حمله کردند. در این حملات، ۲ تن از اهالی منطقه شهید و ۲ نفر دیگر مجروح شدند.^(۱۷) امروز همچنین در شهر آبادان، بر اثر آتش خمپاره و گلوله‌باران عراق تلفات و خساراتی به بار آمد. بنا بر اعلام فرمانداری آبادان، در این شهر از نیروهای خودی ۲ نفر شهید، ۲۱ نفر مجروح شدند و ۳ منزل مسکونی نیز آسیب دید.^(۱۸) از سوی دیگر، تداوم درگیری‌ها و تبادل آتش بین نیروهای خودی و دشمن در نقاط مختلف خرمشهر از جمله گمرک، راه‌آهن، نیروی دریایی و پاسگاه زید به زخمی شدن ۸ نفر از نیروهای خودی انجامید.^(۱۹)

۲۷

در عملیات‌های امروز نیروهای خودی علیه مواضع گروه‌های مسلح غیرقانونی در محورهای سنندج و ارومیه، چندین روستا پاک‌سازی شد و تعدادی از عوامل گروه‌های مذکور کشته، مجروح یا دستگیر شدند.

نیروهای خودی امروز با اجرای عملیاتی به نام "شهید زارع‌زاده" در محور کامیاران - دهگلان (اطراف سنندج)، ۱۷ روستا را پاک‌سازی کردند. در این عملیات حدود ۲۰۰ نفر از افراد ضدانقلاب کشته یا مجروح شدند که جنازه ۶۴ تن از آنان به دست نیروهای خودی افتاد. گفتنی است تعدادی از کادرهای

اصلی هیز شریف‌زاده از جمله فرمانده نظامی، سرپل مسئول کمیته مالی و مسئول امور اجتماعی آن نیز در میان کشته‌شدگان بودند. در جریان پاک‌سازی این مناطق تعدادی تفنگ کلاشینکف و ۳، قناسه، برنو، بی‌سیم، چندین دستگاه اتومبیل و انبار مهمات نیز به غنیمت نیروهای خودی درآمد.^(۲۰)

در عملیات دیگری در محور ارومیه - اشنویه، ضمن پاک‌سازی منطقه دشت‌بیل و دره شهدا (قاسملو)، از افراد مسلح غیرقانونی ۸ نفر کشته، ۲ نفر زخمی و ۶ تن دیگر دستگیر شدند.^(۲۱)

از سوی دیگر، بر اثر اقدام عناصر کومه‌له به پرتاب نارنجک به سمت مقر سپاه پاسداران مریوان، ۴ تن زخمی شدند.^(۲۲)

امروز همچنین طبق اعلام سپاه نقده، ۳ نفر از عناصر نظامی حزب کومه‌له که غیرمسلح بودند، خود را به این واحد تسلیم کردند.^(۲۳)

۲۸

اعضای دادگاه بین‌الملل اسلامی در ادامه سفر خود به مناطق جنگ‌زده، از شهرهای دزفول و اندیمشک بازدید کردند.

صبح امروز، نمایندگان دادگاه بین‌الملل اسلامی با حضور در آن بخش از مناطق مسکونی دزفول که مورد اصابت موشک‌های عراق قرار گرفته بود، ویرانی‌های ناشی از آن را بررسی کردند. فرماندار این شهر نیز ضمن بیان توضیحاتی درباره میزان تلفات جانی و خسارات مادی به‌بارآمده بر اثر این حملات، موشک‌های پرتاب‌شده به دزفول را از نوع استراتژیک اعلام کرد و افزود معمولاً به‌کارگیری این نوع موشک‌ها با اجازه کشور سازنده انجام می‌گیرد.^(۲۴)

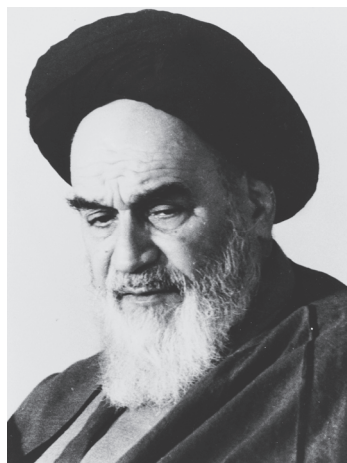
اعضای هیئت مذکور سپس عازم اندیمشک شده و از یک محله مسکونی این شهر که هدف حمله موشکی عراق قرار گرفته بود، بازدید کردند. فرماندار اندیمشک نیز اعضای این هیئت را در جریان نحوه حمله موشکی عراق به این شهر، که موجب شهادت ۳۲ تن و مجروح شدن ۲۱۰ تن شده بود، قرار داد. این هیئت در ادامه مأموریت خود عصر امروز، عازم اهواز شد.^(۲۵)

۲۹

امام خمینی امروز در جمع اعضای شورای عالی تبلیغات، با مقایسه وضع حوزه‌ها قبل و بعد از انقلاب اسلامی و تأکید بر ماهیت سیاسی دین اسلام، ضرورت صدور انقلاب از طریق تبلیغ صحیح دین اسلام در نقاط مختلف جهان را یادآور شدند.

ایشان ضمن تشریح وضع حوزه‌های علمیه قبل از پیروزی انقلاب اسلامی و برشمردن برخی اشکالات آن از جمله اعزام نکردن مبلغ به خارج از کشور، بر صدور انقلاب به واسطه تبلیغ صحیح

دین اسلام و مقابله با تبلیغات گسترده ضداسلامی تأکید کردند. امام خمینی در این باره گفتند: «وضع تبلیغات باید متناسب با نیازها و وضع حوزه‌ها باشد. ... اعزام مبلغ از امور بسیار لازم است که باید با دقت عمل شود. ما که می‌گوییم می‌خواهیم انقلابمان را صادر کنیم، نمی‌خواهیم با شمشیر باشد بلکه می‌خواهیم با تبلیغ باشد. ما می‌خواهیم تبلیغات گسترده‌ای را که کمونیست‌ها و دیگران بر ضد اسلام می‌کنند، با تبلیغات صحیح خنثی کنیم و بگوییم که اسلام همه‌چیز دارد. اسلام مثل مسیحیت کنونی نیست.»

امام خمینی در جمع اعضای شورای عالی تبلیغات: اگر ما همه زبان‌ها را برای تبلیغ اسلام بدانیم عبادتی بزرگ است.

امام خمینی در بخش دیگری از سخنان خود با تأکید بر ماهیت سیاسی دین اسلام افزودند: «از اول نقشه بود که اسلام را مثل مسیحیت که در کلیسا محبوس است، در مدرسه‌ها محبوس کنند. متأسفانه خودمان به این نوع تفکر کمک کردیم. به زبان آوردن کلمه "سیاست" جرم بود برای اینکه القا کرده بودند که سیاست مال منحرفین است. اصولاً اساس اسلام از سیاست است. به وسیله پیغمبر اسلام و پس از آن تا مدت‌ها حکومت تشکیل داده می‌شد و آنها تمام امور سیاسی را در دست می‌گرفتند.»

رهبر انقلاب در بخش پایانی سخنرانی خود به ضرورت معرفی اسلام به تمام مردم جهان و تبلیغ براساس معنویات پرداخته و با اشاره به جایگاه مهم شهر قم و حساسیت‌های موجود در زمینه مطالب منتشرشده از این شهر گفتند: «اگر ما همه زبان‌ها را برای تبلیغ اسلام بدانیم عبادتی بزرگ است. ما با زبان اینجا که نمی‌توانیم برای مردم امریکا و سایر کشورها مسائل اسلام را بگوییم. امروز اسلام در اکثر کشورها مطرح است. امیدوارم که شما بتوانید اسلام را برای مردم جهان عرضه کنید. ان شاء الله خداوند به شما اجر دهد. البته تبلیغات باید براساس معنویات باشد، معنویات اساس اسلام است. سعی کنید معنویات را زیاد کنید و از تشریفات تا آنجا که مقدور است بکاهید. همه‌اش در فکر درست کردن سالن و ساختمان نباشید بلکه در فکر معنویات اسلام باشید. توجه داشته باشید کتاب‌ها و چیزهای دیگری که از قم منتشر می‌شود غیر از کتاب‌هایی است که در سایر شهرها منتشر می‌شود. قم شهر علم و اسلام است. اگر خطایی از قم منتشر شود در دنیا عَلم می‌شود. این موضوع هم باید مورد توجه باشد که از قم چیز خلافی منتشر نشود.» (۲۶)

۳۰

وزیر امور خارجه ایران و هیئت همراه وی امروز پس از امضای یک یادداشت تفاهم همکاری با لیبی، طرابلس را ترک و در ادامه سفر دوره‌ای خود وارد سوریه شدند.

امروز در طرابلس پایتخت لیبی، پروتکل همکاری مشترک بین ایران و لیبی به امضای عبدالعاطی العبدی دبیرکل کمیته روابط خارجی لیبی و ولایتی وزیر امور خارجه ایران رسید. به گزارش رادیو لیبی: «پروتکل مذکور متضمن بسط همکاری در زمینه‌های کشاورزی، حمل‌ونقل، راه‌وتراوری، مبادلات خارجی، نفت، فرهنگی و تبلیغات می‌باشد.»^(۲۷)

هیئت ایرانی ساعت ۲۰ امشب، در میان استقبال شماری از مقامات سوری از جمله عبدالحلیم خدام معاون نخست‌وزیر و وزیر امور خارجه سوریه و همچنین سفیر و اعضای سفارت ایران در سوریه، وارد دمشق شد.^(۲۸)

۳۱

با اجرایی شدن طرح خرید برنج از شالیکاران در روز جاری، سخنگوی شورای عالی قضایی در یک گفت‌وگوی مطبوعاتی، درمورد این طرح و نقش قوه قضائیه در این زمینه و نیز پیگیری فرمان هشت ماده‌ای امام مطالبی را بیان کرد. درعین حال سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در تحلیلی، آزادشدن برنج را به اصطلاح یک بحران اقتصادی - اجتماعی برای جمهوری اسلامی ایران قلمداد کرد.

از صبح امروز، ۷۲ کمیسیون خرید سازمان تعاون روستایی کار خرید برنج مازاد بر مصرف از شالیکاران استان مازندران را آغاز کردند. بنا به اعلام این سازمان، هیچ‌گونه محدودیت اعتباری برای خرید برنج از شالیکاران وجود ندارد.^(۲۹)

از سوی دیگر، حجت‌الاسلام مقتدائی که برای بررسی مسائل قضایی به استان گیلان سفر کرده است، در گفت‌وگویی با واحد مرکزی خبر، از اتخاذ تصمیماتی درمورد طرح خرید مازاد بر نیاز شالیکاران استان‌های گیلان و مازندران خبر داد. وی همچنین با بیان اینکه «خرید برنج مورد تأیید امام است و امام امت روی آن نظر داده‌اند که دولت این طرح را انجام دهد»، خواستار همکاری شالیکاران این دو استان با دولت برای اجرای این طرح شد. سخنگوی شورای عالی قضایی همچنین درخصوص نقش قوه قضائیه در این زمینه خاطرنشان کرد: «دستگاه‌های قضایی رسیدگی به تخلفات و جرائم را انجام می‌دهند و با متخلفین با شدیدترین وضع رفتار خواهد شد.»

وی همچنین درباره فرمان هشت ماده‌ای امام* گفت: «بعد از آنکه از طرف حضرت امام اداره

* فرمان هشت ماده‌ای امام خمینی درباره حقوق مردم، قانون، قوه قضائیه و لزوم اسلامی‌بودن روابط و قوانین در تاریخ ۲۴ آذرماه ۱۳۶۱ صادر شد. (مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، صحیفه امام (مجموعه آثار امام خمینی)، جلد ۱۷، مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، ۱۳۸۶، صص ۱۴۳ - ۱۳۹).

کار ستاد پیگیری به شورای عالی قضایی محول شد، این شورا هیئت‌هایی را که از سوی ستاد، منتخب و به مراکز استان‌ها اعزام شده بودند به تهران فراخواند و مجموعه گزارشات آنان را دریافت و به بررسی پرونده‌ها پرداخت.^(۳۰)

در همین حال، روز گذشته رادیو بغداد با پخش مطلبی به نقل از نشریه شماره ۱۶۵ سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، درمورد موضوع آزادسازی برنج مدعی شد آزادشدن برنج در فروردین‌ماه سال جاری، «باعث خشم و نفرت مردم ایران گردیده و همچنین به صورت یک بحران اقتصادی - اجتماعی درآمده ... است». رادیو بغداد با اشاره به اینکه مسئله برنج به تضادهای درونی در میان مقامات جمهوری اسلامی دامن زده است، استعفای عسکراولادی وزیر بازرگانی را نیز با بحران برنج مرتبط دانست. این گفتار رادیویی همچنین با استناد به مطالب مندرج در نشریه مجاهدین خلق (منافقین) ادعا کرد که مسئولان جمهوری اسلامی با تأسیس ستاد بسیج اقتصادی درصدد برآمده‌اند تا «پیشاپیش به مقابله با نارضایتی‌های عمومی در زمینه کمبود کالای اساسی مورد نیاز مردم بروند و دیگر آنکه با دردست‌گرفتن و کنترل توزیع این قبیل کالاها نیازمندی‌های جبهه‌های جنگ را قبل از هر بخش دیگر جامعه در اولویت قرار داده و تأمین آن را تضمین کنند.»^(۳۱)

۳۲

در چارچوب حل دعاوی بانکی بین ایران و ایالات متحده امروز بیش از ۴۱۹ میلیون دلار از نقدینگی ایران نزد بانک انگلستان به بانک صادرات واردات ایالات متحده پرداخت شد.^(۳۲) به گزارش خبرگزاری رویتر، این امر در چارچوب موافقت‌نامه ژانویه ۱۹۸۱ - که منجر به آزادی گروگان‌های آمریکایی شد - انجام گرفته است.^(۳۳) جان وارکر معاون وزارت خزانه‌داری آمریکا، موافقت ایران با بازپرداخت بخش عمده‌ای از بدهی‌اش به بانک صادرات واردات آمریکا را بیانگر علاقه‌مندی دولت ایران برای بازیابی اعتبار بین‌المللی خود دانست.^(۳۴) خبرگزاری فرانس پرس نیز ضمن انعکاس خبر مذکور افزود: «شرکت‌های غیردولتی و خصوصی ایران هنوز در حدود ۱۴ میلیون دلار به بانک صادرات و واردات آمریکا بدهکارند.»^(۳۵)

۳۳

کمال جانتورک وزیر بازرگانی ترکیه امروز، در ملاقات با گنجی‌دوست سفیر ایران در آنکارا، اعلام کرد که کشور متبوعش مایل است میزان خرید نفت از ایران را یک میلیون بشکه دیگر افزایش دهد. وی همچنین ضمن اشاره به مناسب‌بودن نفت ایران از نظر مرغوبیت و قیمت، افزود: «ترکیه در نظر دارد در صورت موافقت ایران این میزان نفت خام خریداری‌شده را پس از تصفیه به سایر کشورها صادر نماید.»^(۳۶)

وزیر بازرگانی ترکیه همچنین در یک مصاحبه مطبوعاتی از کاهش ۷۵ درصدی حجم مبادلات بازرگانی ترکیه با عراق خبر داد. وی دلیل این امر را کمبودها و مشکلات مالی شدید عراق عنوان کرد و با ذکر اینکه عراق هم‌اکنون قادر به پرداخت بدهی‌هایش نیست، خاطرنشان کرد: دولت ترکیه از طریق انعقاد قراردادهای تجاری متعدد با ایران، کمبودهای ناشی از کاهش مبادلات بازرگانی خود را جبران کرده و «در نظر دارد در آینده نیز در این رابطه قراردادهای دیگری منعقد نماید».^(۳۷)

از سوی دیگر، امروز روزنامه *وال استریت ژورنال* با استناد به مصاحبه احمد عزیزی قائم مقام وزارت امور خارجه ایران با روزنامه جمهوری (چاپ ترکیه) مدعی شد که ایران در صدد بمباران تنها خط لوله صادرات نفت عراق از مسیر ترکیه می‌باشد. *وال استریت ژورنال* با اشاره به بخشی از مصاحبه عزیزی مبنی بر اینکه «ما این خط لوله را به عنوان خط لوله مشترک ترکیه و عراق در نظر نمی‌گیریم، بلکه از نظر ما این خط لوله متعلق به عراق است؛ چراکه تنها نفت عراق را جاری می‌کند ... [و] هرگونه کاهش درآمد ترکیه از عوارض عبور این خط لوله را می‌توان با مبادلات تجاری بیشتر جبران نمود»، این اظهارات را به منزله نوعی زمینه‌سازی ایران برای خرابکاری یا بمباران تنها خط لوله صادرات نفت عراق قلمداد کرد. این روزنامه همچنین در پایان مقاله خود افزود: حجم مبادلات تجاری ایران و ترکیه که در سال ۱۹۸۲، بالغ بر بیش از یک میلیارد دلار بود، همچنان رو به افزایش است.^(۳۸)

۳۴

به دنبال کمبودهای مالی شدید و وخامت اوضاع اقتصادی عراق، وزیر نفت این کشور اعلام کرد که مسئولان عراقی در تلاش‌اند تا راه‌های جدیدی را برای افزایش صدور نفت خود بیابند. به گزارش خبرگزاری آسوشیتدپرس، قاسم احمد تقی وزیر نفت عراق، در مصاحبه‌ای با روزنامه عراقی *القباء* ذخایر نفتی فعلی عراق را ۴۶ میلیارد بشکه تخمین زد و اعلام کرد که عملیات کنونی اکتشاف نفت «در حدود ۳۰ میلیارد بشکه به این مقدار اضافه خواهد کرد». وزیر نفت عراق همچنین ضمن اعلام خبر انجام مطالعات مربوط به احداث یک خط لوله نفتی از طریق خاک عربستان، در مورد توسعه خط لوله عراق از ترکیه نیز گفت: «همکاری عراق و ترکیه در مورد توسعه خط لوله‌ای که از خاک ترکیه عبور می‌کند، پیشرفت خیلی خوبی دارد. انتظار می‌رود عملیات توسعه این خط لوله در آوریل آینده [فروردین ۱۳۶۳] به پایان برسد که در نتیجه قابلیت آن از ۴۵ تا ۵۰ درصد نسبت به زمان حاضر، که ۶۰۰ هزار بشکه در روز می‌باشد، افزایش پیدا کند».^(۳۹)

در همین حال، روزنامه *فایننشال تایمز* با اشاره به کاهش صادرات نفت عراق بر اثر جنگ با ایران، به تحلیل وضعیت کنونی اقتصاد عراق پرداخته است. به نوشته این روزنامه، با اینکه ایران از

ماه گذشته یک جبهه جدید در کردستان علیه عراق گشوده، ولی «آنچه بیشتر باعث نگرانی شده است فشارهای اقتصادی و اجتماعی ناشی از جنگ است.» فاینشال تایمز در تحلیل خود، برکناری وزیر دارایی عراق را نیز نشانه‌ای از وخامت اوضاع مالی این کشور دانسته و افزوده است صدور نفت عراق از طریق خط لوله کرکوک به مدیترانه از خاک ترکیه پاسخ‌گوی هزینه‌های عراق نمی‌باشد. این روزنامه با ذکر اینکه طول جنگ و کمک کشورهای حوزه خلیج فارس عوامل تعیین‌کننده آینده اقتصادی عراق هستند، نوشته است: هم‌اینک کویت، امارات متحده و قطر برخلاف روزهای آغاز جنگ، کمک مالی چندانی در اختیار عراق قرار نمی‌دهند، ولی عربستان همچنان بزرگ‌ترین حمایت‌کننده مالی عراق محسوب می‌شود. در پایان این مقاله، درباره انگیزه اصلی حمایت عربستان از عراق آمده است: «بسیاری از بانکداران امیدوارند که عربستان در نهایت به خاطر وحشت از گسترش انقلاب ایران، عراق را از مهلکه نجات خواهد داد.»^(۴۰)

۳۵

وزیران امور خارجه ترکیه و مصر بر ضرورت تلاش برای پایان دادن به جنگ ایران و عراق تأکید کردند.

ایلتر ترکمن وزیر امور خارجه ترکیه، امشب در ضیافت شامی که به افتخار وزیر امور خارجه چکسلواکی برگزار شده بود، اعلام کرد: «کشورش به تلاش‌های خود برای کمک به پایان دادن جنگ ایران و عراق ادامه خواهد داد.»^(۴۱)

کمال حسن علی وزیر امور خارجه مصر نیز در مصاحبه‌ای از کشورهای عربی و اسلامی و نیز همه کشورهای غیرمتعهد خواست که هرچه زودتر به جنگ ایران و عراق که خسارات زیادی به اقتصاد این دو کشور وارد ساخته است، پایان دهند.^(۴۲)

۳۶

به دنبال اعلام خبر تصمیم رژیم اشغالگر قدس برای عقب‌نشینی از بعضی مناطق لبنان، تنش‌های داخلی در این کشور بر سر استقرار نیرو در مناطق مذکور بالا گرفته است.

گزارش‌های رسیده حاکی است دولت لبنان به ارتش این کشور دستور داده که برای استقرار در مناطق کوهستانی دروزی‌نشین شوف و عالیه به حالت آماده‌باش درآید. از سوی دیگر، دروزی‌ها نیز اعلام کرده‌اند که تا زمان اجرای خواست‌های ده‌گانه‌شان مبنی بر استعفای دولت و عزل دادستان لبنان، از ورود نیروهای ارتش لبنان به این مناطق جلوگیری خواهند کرد. در همین حال، خبرگزاری کویت گزارش داد که امروز در ارتفاعات مشرف به بیروت، بین

نیروهای ارتش و دروزی‌ها تبادل آتش صورت گرفته است؛ گفته می‌شود که دو طرف ظاهراً به منظور تدارک درگیری به دنبال خروج نیروهای رژیم صهیونیستی، در مناطق مورد نزاع، تجهیزات سنگین توپخانه‌ای و سیستم‌های ضد هوایی مستقر ساخته‌اند.^(۴۳)

منابع و مآخذ روزشمار ۱۳۶۲/۶/۲

۱. سند شماره ۲۷۳/د مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: دفترچه ثبت جنگ راوی قرارگاه کربلا (منتفی شده قبل از والفجر ۴)، محمد دیانی، ۱۳۶۲/۵/۲۶ تا ۱۳۶۲/۶/۸، صص ۷۷ - ۷۲.
۲. سند شماره ۱۲۵۵۸/پن مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: جلسه ارزیابی واحد مهندسی عملیات لشکر ۷ ولی عصر (عج) در منطقه زید (منتفی شده قبل از والفجر ۴)، (قرارگاه کربلا، ۱۳۶۲/۶/۲، نوار شماره ۱۲۵۵۸)، صص ۵۶ - ۱.
۳. سند شماره ۲۷۳/د مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، صص ۸۹ - ۸۳.
۴. سند شماره ۱۲۵۵۶/پن مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: جلسه ارزیابی آموزش نیروها (منتفی شده قبل از والفجر ۴)، (قرارگاه کربلا، ۱۳۶۲/۶/۲، نوار شماره ۱۲۵۵۶)، صص ۵۲ - ۱.
۵. سند شماره ۱۲۵۴۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه‌ای اطلاعات فرماندهی ناحیه ژاندارمری خوزستان، شماره ۵۵۷، ۱۳۶۲/۶/۳.
۶. سند شماره ۲۳۲۰۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن اطلاعات داخلی نخست‌وزیری، شماره ۲۵۸، ۱۳۶۲/۶/۳، ص ۳.
۷. سند شماره ۹۳۲۱۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از قرارگاه نوح نبی به واحد طرح و عملیات یگان دریایی ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۱۳۶۲/۶/۲.
۸. سند شماره ۴۴۴۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اداره اطلاعات شهربانی جمهوری اسلامی ایران به دفتر اطلاعات و تحقیقات نخست‌وزیری، ۱۳۶۲/۶/۲.
۹. سند شماره ۶۸۶۹۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات ستاد منطقه ۸ سپاه به اطلاعات ستاد مرکز سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۱۳۶۲/۶/۱۰.
۱۰. سند شماره ۹۳۱۹۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از قرارگاه نوح نبی به واحد طرح و عملیات یگان دریایی ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۱۳۶۲/۶/۲.
۱۱. سند شماره ۹۳۲۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از قرارگاه نوح نبی به واحد طرح و عملیات یگان دریایی
۱۲. سند شماره ۴۰۲۰۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام فرمانداری ماهشهر به دفتر سیاسی و انتظامی استانداری خوزستان، ۱۳۶۲/۶/۲.
۱۳. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۵۸، ۱۳۶۲/۶/۳، ص ۱، به نقل از رادیو صوت الجماهير، ۱۳۶۲/۶/۲.
۱۴. همان، ص ۳، لندن - خبرگزاری رویتر، ۱۳۶۲/۶/۲.
۱۵. همان، ص ۴، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۲/۶/۲.
۱۶. سند شماره ۳۱۶۴۳۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش ستاد قرارگاه مالک اشتر به ستاد تبلیغات جبهه و جنگ، ۱۳۶۲/۶/۳.
۱۷. سند شماره ۱۱۳۲۷۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن ویژه مناطق کردنشین غرب کشور، شماره ۱۲۷، ۱۳۶۲/۶/۱۵، ص ۲.
۱۸. سند شماره ۲۸۹۲۳۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام فرمانداری آبادان به دفتر سیاسی و انتظامی استانداری خوزستان، ۱۳۶۲/۶/۲.
۱۹. سند شماره ۲۸۹۱۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام فرمانداری خرمشهر به دفتر سیاسی و انتظامی استانداری خوزستان، ۱۳۶۲/۶/۳.
۲۰. سند شماره ۳۵۸۰۱۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه ناحیه کردستان به فرماندهی قرارگاه حمزه سیدالشهدا، ۱۳۶۲/۶/۳، صص ۱ و ۲.
۲۱. سند شماره ۱۱۳۲۷۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.
۲۲. سند شماره ۳۳۴۴۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان کردستان به استانداری استان کردستان، ۱۳۶۲/۶/۶.
۲۳. سند شماره ۳۵۸۰۲۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات سپاه نقده به اطلاعات قرارگاه حمزه، ۱۳۶۲/۶/۲.
۲۴. روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۲/۶/۳، ص ۱۵.
۲۵. روزنامه کیهان، ۱۳۶۲/۶/۳، ص ۲.

۳۴. واحد مرکزی خبر صداوسیما جمهوری اسلامی ایران،
بولتن رادیوهای بیگانه، ۱۳۶۲/۶/۳، ص ۷، صدای آمریکا،
اخبار ۲۱:۳۰، ۶۲/۶/۲.
۳۵. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه،
شماره ۱۵۸، ۱۳۶۲/۶/۳، ص ۱۰، ۱۳۶۲/۶/۲.
۳۶. همان، ص ۶ آنکارا - خبرگزاری جمهوری اسلامی.
۳۷. همان، صص ۷ - ۶ آنکارا - خبرگزاری جمهوری اسلامی.
۳۸. همان، ص ۱۲، لندن - خبرگزاری جمهوری اسلامی.
۳۹. همان، صص ۱۱ - ۱۰، منامه - خبرگزاری آسوشیتدپرس،
۱۳۶۲/۶/۲.
۴۰. همان، صص ۱۸ - ۱۶، تهران - خبرگزاری جمهوری
اسلامی، ۱۳۶۲/۶/۲.
۴۱. همان، ص ۷، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی،
۱۳۶۲/۶/۲.
۴۲. استانداری هرمزگان، بولتن خبری، شهریورماه ۱۳۶۲، ص ۱.
۴۳. روزنامه کیهان، ۱۳۶۲/۶/۳، ص ۲۰.

۲۶. مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، صحیفه امام
(مجموعه آثار امام خمینی)، جلد ۱۸، تهران: مؤسسه تنظیم
و نشر آثار امام خمینی، ۱۳۸۶، صص ۷۴ - ۷۲.
۲۷. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره
۱۵۸، ۱۳۶۲/۶/۳، ص ۴۲، به نقل از رادیو لیبی ۱۳۶۲/۶/۲.
۲۸. روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۲/۶/۳، ص ۳.
۲۹. روزنامه کیهان، ۱۳۶۲/۶/۳، ص ۳.
۳۰. همان.
۳۱. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه،
شماره ۱۵۷، ۱۳۶۲/۶/۲، ص ۸، تهران - خبرگزاری
جمهوری اسلامی، ۱۳۶۲/۶/۱.
۳۲. واحد مرکزی خبر صداوسیما جمهوری اسلامی ایران،
بولتن رادیوهای بیگانه، ۱۳۶۲/۶/۳، ص ۷، رادیو صدای
امریکا، ۱۳۶۲/۶/۲.
۳۳. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه،
شماره ۱۵۸، ۱۳۶۲/۶/۳، ص ۹، واشنگتن - خبرگزاری
رویتر، ۱۳۶۲/۶/۲.